IX.

מטהרת טריפתה מטומאתה אף מליקה

מפומאתה ר' יוםי אומר דיה כנבלת בהמה

מהורה ששחימתה ממהרתה ולא מליקתה

ולא א היא התם תיהוי היא משחימה דחולין

. קאתיין בּו. דבר הלמד בבנין אב מהו שילמד

בהיקש ובג"ש ובק"ו ובבנין אב פשום מהא

חדא ים מפני מה אמרו לן בדם כשר שהרי לן

באימורין כשר לן באימורין כשר שהרי לו

בבשר כשר יוצא הואיל ויוצא כשר בבמה

ממא הואיל והותר בעבודת ציבור חוץ לזמנו

הואיל ומרצה לפיגולו חוץ למקומו הואיל

והוקש לחוץ לזמנו שקיבלו פסולין וזרקו דמן ו

בהנך פסולין דחזו לעבודת ציבור מוכי דנין

תנא ימזאת יו תורת העולה ריבה סמיך

ליה: שירי הדם כו': מאי מעמא אמר קרא

2אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל

מועד ההוא דפגע ברישא ית״ר אל יסוד

מזבח העולה ולא יסוד מזבח הפנימי אליו יסוד

מזבח העולה אין לו יסוד לפנימי עצמו אל

יסוד מובח העולה תן יסוד למובח של עולה

או אינו אלא מזבחה ז של עולה יהא ליסוד

שאין שריים שאין קל וחומר מה שיריים שאין ישמעאל

מכפרין מעונין יסוד תחלת עולה שמכפרת

אינו דין שמעונה יסוד אמר רבי עקיבא

מה שיריים שאין מכפרין ואין באין לכפרה

מעונה חיסוד תחלת עולה שמכפרת ובאה

לכפרה אינו דין שמעונה יסוד א"כ מה ת"ל

אל יסוד מזבח העולה תן יסוד למזבחה של

עולה אמר מר אל יסוד מזבח (6) ולא יסוד

מזבח הפנימי הא מיבעי ליה לגופיה יימאשר

פתח אהל מועד נפקא אל יסוד מזבח העולה

שלא בהכשירו מדבר שבהכשירו

שמכשרתה באכילה תמהר

ב א מיי׳ פרק ה׳ מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י:

תורה אור השלם

 צו אֶת אַהֶּרֹן וְאֶת בָּנְיוּ לְאמר זֹאת תּוֹרֶת הְעלְה הִוֹא הְעלְהָל על מוֹקְדָה על הַמְּלֶבְת בְּל הַלְּלָה עַד הַבְּקַר וְאַש בַּרְתַר בַּנְיִה בַּבְּלֶר וְאַש בערה בינים בַּבְּלַר וְאַשׁ המזבח תוקד בו: המובר תוקר בו ייקרא ה. ב 2. וְנְתוֹ הַכּּוֹתִ מוֹ הַדְּם עַל קרנות מוְבַח קָטְרֶת הַפְּמִים לְפָנִי יְהַוֹּה אֲשֶׁר בְּאַהְל מועד וְאַת כָּל דָם הַפְּר יִשְׁפּרְ אֶל יְטוֹר מִוְבָח הָעלְה אֲשֶׁר בָּתָה אהל מועד:

הגהות הב"ח (א) גבו' אמר מר אל יסוד מזבח העולה ולם:

מוסף רש"י

דיה כנבלת בהמה. דפואיל ולא יליף עוף אלא מבהמה לטהר טריפה מטומאתה, דיו לגא מן הדין להיות בנדון (לקמו הואיל ויוצא כשר בבמה. שלא היו שם קלעים (מנחות ו: מח:) למזבח של עולה יהא יסוד. לובחה של עולה יהא יסוד

ליקוטים

ת"ר אל יסוד מזכח העולה ולא מזכח הפנימי אל יסוד מזכח העולה תן יסוד למזכח של עולה בו'. הך גירסא דזבחים שבקיה לפר משיח והתחיל מפר העדה שירים במזבח הפנימי, ונקט ליה פר העדה דמיניה הא ממעט יסוד למזכח שאין יטון למובה הפנימי כדאיתא הכא, או אינו אלא מזבחה של עולה יהא יסוד א״ר שמעאל ק״ו ומה שירים שאין מכפרין טעונין יסוד תחלת עולה שמכפרת אינו דין שטעונה יסוד . אמר ר' עקיבא ק"ו ומה שירים שאין מעכבין ואינן באין לכפרה טעונין יסוד תחלת עולה וכו׳ ומה אני מקיים אל יסוד מזבח העולה תן יסוד למזבח העולה ר"ל של עולה. אמר מר יסוד ר"ל של עולה, אמר מר יסוד מזבח העולה ולא מזבח הפנימי הא מיבעי ליה לגופיה. גופיה מאשר פתח אהל מועד נפקא. אמר מר אל יסוד מזבח העולה לא למזבח הפנימי ולמאי זלכתא לשירים שירים אבראי עביד להו סד"א ליפיך מיפך קמ"ל. אמר מר או אינו אלא מזבחה של עולה יהא יסוד מי כתיב אל יסוד העולה מזבח העולה כתיב. פי׳ אי כתיב אל יסוד העולה אמינא אזקפה דיסוד השתא דכתיב אל יסוד מזבח העולה אגגה דיסוד. אמר ר׳ שמעאל ק"ו וכו׳ אמר ר׳ עקיבא . ק"ו ומה שירים שאין מעכבין ין יולוו של טים או מכבבן ואינן באין לכפרה טעונין גג יסוד עולה שמכפרת אינו דין שתהיה טעונה גג הא מה אני מקיים אל יסוד מזבח העולה תן . יסוד למזבחה של עולה מאי בינייהו שירים מעכבין איכא בינייהו. זו עיקר הגירסא וכך בינייהו. זו עיקר הגירסא וכך פירושה. אל יסוד מזבח העולה דכתיב בפר העדה ולא למזבח הפנימי כלומר שאין לו יסוד ישבקיה למשיח כדפרשי׳ לעיל. אמר מר והא מיבעי ליה לג שלא ישפוך שיריו לנ ילעולם אימא לך דיש לו י [ומשני] גופיה מאשר פתח אהל מועד נפקא. הדר אקשי ליה מוכי בקא. אין אקט יתירא איצטריך ליה קרא יתירא ולמעוטי דלא ליהוי ליה יסוד ולמאי מתבעי ליה יסוד אי לשירים הפנימיים הא אמרת דאבראי עבד להו כדנפקא לן מאשר פתח אהל מועד ומתרץ סד"א ליפוך מיפך. אמר מר אל דלא גמר דאיכא תרי שינויי מליקה משחיטה ועוף מבהמה. ברו״ך. ועוד קשה היכי דייק דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בבנין אב אימא דשחיטת עוף אתיא בבנין אב משחיטת בהמה ודבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בבנין אב כדמסקא ש בשמעתא ונראה דלישנא דמתני' קדייק דפשיטא

מריפתה

דעיקר טעמו של ר"מ מהיקשא דואת התורה להן כדלקמן [סט:] ופשיטא ליה דבמה מלינו מעוף יליף דאי מבהמה למה לי לאיתויי בק"ו: פשום מהא חדא להו. תימה דתרתי תפשוט דכיון דמלמד בבנין אב חבירו אם כן מלמד בק"ו לו ומה היקש שאינו מלמד בהיקש אי ש מדרבינא מלמד בק"ו מדתנא דבי רבי ישמעאל בנין אב המלמד בבנין אב חבירו אינו דין שילמד בק"ו וכה"ג עביד ק"ו לעיל [נ:]: מפני מה אמרו לן בדם כשר.

מימה היכי דייק מהכא דבנין אב חוזר ומלמד בבנין אב דילמא לן הדם לאחר שקיעת החמה יליף מלן דחימורין דלח פסילי בשקיעת החמה אלא בעמוד השחר והדר יליף לן דאימורין הנפסלים בעמוד השחר דאם עלו לא ירדו מלן בשר ויש לומר דפשיטא ליה דאע"ג דיליף באימורים שלא הכשירו לחו מהכשירו דבשר דם המתיר עדיף ולא ילפינן דם שלו שלא בהכשירו מהכשירו חדע מדלא ילפינן

מעיקרא לן דם מלן בשר י: אשר פתח אהל מועד. יסול שכנגד הפתח וזהו מערבו

של מזבח שיהו מו כנגד פתח ההיכל כך פי׳ בקונטרם ולא גרים מה שכתוב בספרים ההוא דפגע ברישא משום דמשמע מטעם שאין מעבירין על המצות ולא מן הפסוק פתח אהל מועד והלא גבי חטאת אית דאמרי שירי הדם על יסוד מערבי לקמן (דף נג.) ואמר טעמא ילמוד סתום מן המפורש מחטחת פנימי משמע דמפורש בהדיא ועוד דאית דאמרי על יסוד דרומי וקאמר ילמוד ירידתו מן הכבש מאו בסמוך לו ליניחתו מן ההיכל בסמוך לו מהיכן פשוט לו זה יותר מזה והלא בתרוייהו שייך טעמא

דאין מעבירין על המלות ועוד אמרינן לקמן (דף נח:) על מבו קדשי קדשים שירים בהדיח כתיב בהו חשר פתח חהל מועד ומיהו הא גופא קשיא דלמה לי קרא דפתח אהל מועד תיפוק לי דאין מעבירין על המלות כדאשכחן טעם זה בפ"ק דיומא (דף טו:) דפריך מאי שנא דיהיב מזרחה לפונה ברישא ל וגבי דישון מזבח פנימי והמנורה אמר דישון מזבח קודם משום דאין מעבירין ^{מ)} וכן עבורי דרעא אטוטפתא אסור ויש לומר דלא שייך אין מעבירין על המצות אלא כשיש שתי מצות לפניו כגון דישון מזבח פנימית ומנורה או כגון מלות קרנות שאינו יודע מהיכן יתחיל אבל לקבוע מקום משפיכת שירים לא קבעינן מהאי טעמא אי לאו דגלי קרא בהדיא י

🕮 אין לו יסוד לפנימי עלמו כשהוא אומר אל יסוד מזבח העולה בשעיר נשיא שאין תלמוד לומר שאם את שיריו לא קיבל מזבח הפנימי שירי מובח החילון יקבל דבר אחר וכי יש לו יסוד לפנימי עלמו אם כן מה חלמוד לומר אל יסוד מובח העולה תן יסוד למובחה של עולה והכא נמי בעינן 🖘 תלחא למיגרס והכי גרסי׳ ופירושו אל יסוד מזבח העולה האמור בפר כהן משיח ולא יסוד מזבח הפנימי שלא תאמר במקום מתן הקרנות כהו שם יהיו שפיכת שיריו כוו: אל יסוד מובח העולה. האמור בפר העדה דלא לריך תו דהא איתקוש כוו להדדי אלא ללמוד בא שאפילו יסוד אין לו לפנימי והכי מידריש הואיל ומיותר לדרשא יסוד יהיה למובח העולה ולא לפנימי: אל יסוד מובח העולה. האמור בשעיר נשיא שאין ח"ל כדמפרש בח"כ " בהדיא מתרי טעמי [חדא דהא] שירי דמים של בחו עלמן של פנימי כגון בפר משיח ועדה לא קיבל הפנימי כדאמרן שיריו של חיצון יקבל בתמיה ועוד 🖾 למדנו שאין לו יסוד ולקמן (דף נב.) נמי הכי פרשינן לה בשמעתין אם כן מה תלמוד לומר אל יסוד מזבת העולה תן יסוד למובחה של עולה תן חורת א שפיכת שירים יסוד להלכות מובחה של עולה שיהא המובח טעון בעולה ובכל דמים הניתנין עליו שפיכת שירים אל היסוד אם נשאר בכלי כלום כשזורק ממנו שתי זריקות לשתי קרנות ישפכנו ליסוד ומשום דבעולה לא כתיב שפיכת שירים איצטריך למילף מהכא: או אינו אלא למובחה של עולה יהא יסוד. או אינו בא ללמד כלום על שפיכת שירים של עולה ושל שאר דמים אלא בא ללמד על או הלכות המובח במתן דמה של עולה שיתן שתי מתנותיה כנגד היסוד ולמעוטי קרן מורחית דרומית שאין לו יסוד כדאמרינן בהאי פירקין (דף נג:): אמר רבי ישמעאל מקל וחומר. נפקא לן הא ולא בעי קרא: מה שירים של הטאח שאין מכפרין טעונין יסוד כו'. ורבי עקיבא גמר לה להא קל וחומר הכי ומה שירים כו׳. ולקמיה [נב.] מפרש מאי בינייהו כו׳ פו: האי מיבעיא ליה לגופיה. שישפכם ליסוד מובח החיצון ומיהו כל שכן אם רצה יתנם על הפנימי דמהיכא יליף מיעוטא. ואי קשיא הא ילפינן בברייתא דאין לו יסוד לגמרי ההוא מייתורא דקרא ואי דרשת קמא לגופיה ותניינא למיעוטא תו לא מייתר שני להכי אלא מקרא שלישי ותו לית לך דרשא שלישי: מאשר

ה"ג ולא היא התם מן תיהוי משחיטה דחוליו האתיא. והכי פירושו התם עיקר טעמא דר"מ לא יליף בבנין אב אלא מהיקש דואת תורת הבהמה והעוף כדלקמן בפרק חטאת העוף (דף סט:) אמרינן ר"מ קרא אשכח ודרש ואי נמי תיהוי דגמר לה בבנין אב כדקתני במתני׳

דבר

לא מיפשטא בעיין דהא ר"מ מליקה בהדשים משחיטה דחוליו גמר הוה ז העולין אם 🗈 עלו לא ירדו כדכתיב על מוקדה כל הלילה. וכל ראיות הללו משום דממעט מואת היא העולה תלתא פסולי מייתי מהנך יו מאי שנא הני מהני והעיקר מקרא ואסמכתא בעלמה הוה: מהי טעמה. הל יחן יסוד מערב הוא דכתיב בפר כהן משיח

(ויקרא ד) אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד יסוד שכנגד הפתח וזו היא מערבו של מזבח שהוא כנגד פתח ההיכל ולקמן בברייתה (דף נב.) נפקה לן פר יום הכפורים מריבויה דהפר שטעון מתן דם ליסוד בפר יש כהן משיח ובשעיר כתיב (ויקרא טו) ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר: אל יסוד מונה העולה. חמש פרשיות הן ש בחטאת של פר כו משיח ושל העלם שהן פנימיות ושל שעיר נשיא ושל כבשת יחיד ושל שעירת יחיד שהן חילוניות. בשתים הפנימיות ובשעיר נשיא כתיב בשפיכת שיריהן אל יסוד מזבח העולה. בשתים החיצונות כתיב אל יסוד מזבח כאו סתמא. וקדריש תנא תלתא אל מזבח כבו העולה למה פירש הכתוב וה"ג לה בת"כ" אל יסוד מזבח העולה של פר כהן משיח ולא יסוד מובח הפנימי אל יסוד מובח העולה של פר העדה שאין ת"ל

ליה מלמד דחולין ולמאן דלית ליה דרב פפא אף על גב דלמד קדש לאו ראייה היא: פשוט מהא. מתני׳ חדא מהנך בעיה: מפני מה המרו. לקמן היה בפ' המובח [מקדש] (דף פד:) לרבי יהודה דדריש ואת היא העולה הרי אלו מיעוטיו פרט לנשחטה בלילה ושנשפר דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים ופריך מה ראה להוציא את אלו ולהכשיר את השחר: מפני מה חמרו לו בדם כשר. שאם עלה לא ירד שהרי או כשר באימורין אם לנו אימורין ועלו למזבח לא ירדו: ולן באימורין למה כשר שהרי לן בבשר כשר. גמור מן התורה שומו אכילת שלמים שני ימים אלמא אימורין גמרי בבנין אב יבו על הדם: טמא. איברי עולה טמאין מפני מה אם עלו לא ירדו: הואיל ומרלה לפיגולו. הואיל וחשובה הרצאת דמו לחייב עליו משום פיגול כמו שקרבו מתיריו בהכשר לפיכך אימורי פיגול שעלו לא ירדו: שקבלו פסולין. אם יו זרקו את דמו מפני מה אם עלו הדם או האימורין לא ירדו: בהגך פסולין. מכשירים יהו דחזו לעבודת לבור כגון י כהן טמא: וכי דנין דבר כו'. דקח ילפת בו בחימורין שלא בהכשירם מנלן בבשר דהכשירו בכך וזו היא מלותו ותו היכי יליף יולא במקדש מיולא בבמה שכולו יולא הוא שאין שם קלעים אלא ע"פ השדה: ואת תורת העולה. תורה אחת לכל לקמן פדי, כל לקמן סח: סט.
פד: מנסות ו: מח:, ג) [לקמן
סט. פד:, ד) ת״כ ויקרא חובה
פרש׳ ג הי״ג ופ״ט ה״ב ואילך,
ט עי׳ לקמן נב. ובירוש׳ יומא פ״ה ה״ו, ו) התוס׳ ע״ז נדפס בי"ה ה"ו, ו) התוסי ע"ז נדפם בי"ה, 1) פסחים עט. ח) ויקרא ו ב, עו שם ד, י) שם והי"ה () [וע"ע מוסי לקמן פד: ד"ה ומוצית, () יומת לג", מ) שם:, () וע"ע מוי במנחות ד"ה תב"ח ומום׳ מגילה ו: ד״ה מסתבר:

שינויי נוסחאות א] נ"ל ולא היא תרויהו התם

משחיטת חולין קא גמר (בי"צ). וכ"ה גירסת תוס' לעיל כ ג ד"ה מה מלינו. וע' רש"י: בן 5"ל קאתיא (ש"מ. וב"ה ברש"י): ג] ל"ל את דמו (*ש"מ): ד] ל"ל גן ("כ"ג את דמנו ("ש"מ): דן ("כ"ג או דמנו ("ש"מ): אזאת (ש"מ וצ"ק). כ"ל תנא אתרת (בתח"י וד"ז), וע" לק"ס: ה] כ"ל מועד יסוד שכנגד הפתח ת"ר (ש"מ). וע" עוס". נעי עוס". וניפות אשר פתוז אהיה מועד ליחל בקלת כמ"י, וע" דק"מ: ו] ע" צע"ב בליקונים גיר' הרלצ"ד במ"כ ופירושו. ובקלת כתה"י אימל כגירסמו: ז] ל"ל למזבחה של עולה יהא יסוד לש"מ וכ"ה ברש"י): ה] טעונין (*ש"מ): מ] נ"ל התם אי נמי (יש"מ). שן ל"ס התם אי נמי תהוי היא משחיטה (כי"). וכ"מ נסמוך עכתב ולי נמי מיהוי וכו': ו' והוה ליה מלמד חולין (*ש"מ): יאן שהרי לן כשר (*ש"ח: יב] אם מכשר והדר מגמרי בבנין אם על הדם (*ש"ח: יג] ל"ל או זרקו (כי"ב ("מ"ח: ("ל זורקו (כי"פ וב"ש): ד] ל"ל מכשרינן (כתה"י וד"ו): מו] ילפת לן באימורין (נוווי דיין) לע שלא בהכשירו מלן בבשר דהכשירו כו' (״ש״מ) מז] 5"ל שאם (״ש״מ): יז] 5"ל להנך ראיות דלא תימא מאי שנא הני מהגי ועיקר אסמכתא אקרא מהיה עניקר אסמכתא אקרא הס"ל (ע"פ כתה" וש"ם). וג" ל"ק וקרא עיקר וטעמיה אסמכתא בעלמא הוא. עש"ל: אסמכתא בעלמא הוא. עש"ל: וומ"ל מערבי לל"ל וסק"ד ומח"ל בדמוב (ולימל מח"ל בדמונ) וומים מחוד ברונות ברונות וומים מחוד ברונות וומים ברונות ומים ברונות ברונות ברונות וומים ברונות מיכת הוא) (ע"פ כתה"י וש"מ): ישו ל"ל כפר (מש"): כו פר כהז משיח ושל פר העלם ("ש"ח), ("ל"משיח ושל העדה שהן (גליון): בא] ל"ל המזבח (*ש"מ): כב] יסוד מזבח (צ"ק). בכתה"י תלתא מזבח: בגן אלא נכתה"י תרחא מזבח. בגן אלא ללמד שאין יסוד. כ"ה גנוו"כ (גליוו): בדן ל"ל תלתא בעינן למיגרס והכי גירסא ופירושא (כתה"י וש"מ): בהן ל"ל דם הקרנות (*ש"ח): כו] בש"מ נוסף וא"כ יש לנו לומר שיהא ואייב יש לכן לומר שיהא שפיכת שיריים של פנימית על מזבח הפנימי, לכן אתא לומר שיהא על יסוד מזבח העולה. עכ"ל. ואפשר שהוא פירוש ואינו עניינ. חספת שהוק פירוס וחינו הגהה: בז] איתקש לפר כהן משרה אלא ללמד בא (ש־ח): כה] של פנימי עצמו כגון דפר (ש״ח וכעי״ז בכתה״י): כב] ועוד הרי למדנו (ש״ח): ל] תורת יסוד דהיינו שפיכת שיריים למזבח של עולה כו' (ש"ח): לא] על תחלת הלכות כל"ל ("ש"ח). לבן סיכת כרי נתחק (ש"ח): לגן כרמשמע בשמעתין כל"ל (ב"ש וש"ח) לדן דזאת תורת הבהמה והעוף כל"ל (ש"מ): לה] חדא. פי' בתרייתא דדבר לה] חדא. פי בתייתא דדבר הלמד כבנין אב (כר) [חוור הלמד כבנין אב, ותמה וכר) (מעמה: לו] בק"ו מק"ו ל"ל (מים): לו] אי מדרביא אי מדרביא (גייון, וכע"ז במ"מ): לה] ל"ל כהכשירו (מ"מ): מאימורין כיון דאיכא מין דה מאימורין כיון דאיכא ותרה שלא בהכשירו מהפשירו ובר בתריון ובר בהמשירו מהפשירו בהמשורו ובר מהכשירו ובר מהכשירו ובר מהבשירו ובר מבשור הדע בר האימוריין ובר מבשה הדע בר דאימורין ודם מבשר תדע כו' כל"ל (שמכ"י): מ] ל"ל שהוא כ(כ"ל (שחמ" ב"א"): מן ל"ל שהוא (ש"מ וצ"ק): מאן הכבש מיציאתו מן ההיכל מה יציאתו מן ההיכל בסמוך לו אף ירידתו מן הכבש בסמוך לו אף ירידתו (ש"ח): מבן הכבש בסמוך לו מהיכן (ש"ח): מבן מיכת על נתחק ול"ל בריש (ש"מ). או בפרק (צ מג] המוקף מכי"ב וג': פסח אהל מועד נפקא. דהיינו חיצון והוה מצי למיכתב אל יסוד המזבח אשר פתח אהל מועד מזבח העולה למה לי למיעוטא: